

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การเตรียมความพร้อมของภาคไม้ผล

เพื่อรองรับผลกระทบจากข้อตกลงเขตการค้าเสรี

A Preparation of Fruit Production Sectors to Cope with Impacts of
Free Trade Agreement

โดย

1. นายมนตรี วงศ์รักษพานิช	ที่ปรึกษา
2. รศ.ดร.อัจฉรา จิตตลดากร	หัวหน้าโครงการ
3. รศ.ดร.ทฤษฎี ภัทรดิลก	นักวิจัย
4. รศ.ดลพร บุญพารอด	นักวิจัย
5. ดร.นิพนธ์ เอี่ยมสุภามิต	นักวิจัย
6. นางวันทนา บัวทรัพย์	นักวิจัย
7. นายชัฐพล สายะพันธ์	นักวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณแผ่นดิน
ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ปีงบประมาณ พ.ศ.2550

242617

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การเตรียมความพร้อมของภาคไม้ผล เพื่อรองรับผลกระทบจากข้อตกลงเขตการค้าเสรี

A Preparation of Fruit Production Sectors to Cope with Impacts of
Free Trade Agreement

โดย

1. นายมนตรี วงศ์รักษพานิช	ที่ปรึกษา
2. รศ.ดร.อัจฉรา จิตตลดากร	หัวหน้าโครงการ
3. รศ.ดร.ทฤษฎี ภัทรดิลก	นักวิจัย
4. รศ.ดลพร บุญพารอด	นักวิจัย
5. ดร.นิพนธ์ เอี่ยมสุภามิต	นักวิจัย
6. นางวันทนา บัวทรัพย์	นักวิจัย
7. นายชัชพล สายะพันธ์	นักวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณแผ่นดิน
ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ปีงบประมาณ พ.ศ.2550

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การเตรียมความพร้อมภาคไม้ผลเพื่อรองรับผลกระทบจากข้อตกลงเขตการค้าเสรี

1. ความนำ

ปัจจุบันการค้าเสรีได้รับการผลักดันให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางทั่วโลก ด้วยแนวคิดที่ว่าประเทศต่างๆ ควรผลิตสินค้าที่ได้เปรียบเชิงแข่งขันเป็นหลัก และนำเข้าสินค้าที่เสียเปรียบเชิงแข่งขัน โดยลดอุปสรรคทางการค้า ด้วยวิธีการลดภาษีนำเข้าให้ต่ำลงจนประเทศคู่สัญญาเลิกเก็บภาษีนำเข้า ในที่สุด สำหรับประเทศไทยนั้นได้จัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement, FTA) กับประเทศต่างๆ เช่น จีน บารห์เรน ญี่ปุ่น เปรู อินเดีย และ ออสเตรเลีย ทั้งยังอยู่ในระหว่างเจรจาอีกหลายประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาสภาพและศักยภาพในการส่งออก ด้วยการขยายโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สร้างพันธมิตรทางเศรษฐกิจและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีส่งผลกระทบต่อภาคส่วนต่างๆทั้งในทางบวกและทางลบ การศึกษานี้ ได้ศึกษากลุ่มสินค้าผลไม้ เนื่องจากเป็นกลุ่มสินค้าเกษตรที่ได้รับการกล่าวถึงว่าน่าจะได้รับผลกระทบทางลบ และข้อมูลจากกรมศุลกากรระบุว่า ภายหลังจากการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี การเพิ่มขึ้นของมูลค่าการนำเข้าผลไม้และผลิตภัณฑ์มากกว่าการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออกถึง 356.24 ล้านบาท

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาความได้เปรียบเสียเปรียบของกลุ่มสินค้าผลไม้ของข้อตกลงเขตการค้าเสรีแต่ละสัญญา
- 2) เพื่อศึกษาความได้เปรียบเสียเปรียบของกลุ่มสินค้าผลไม้จากข้อตกลงเขตการค้าเสรีในภาพรวม
- 3) เพื่อศึกษาสถานการณ์การผลิตสินค้าผลไม้ของไทย
- 4) เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการแข่งขันของสินค้าผลไม้ของไทย
- 5) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมของภาคเกษตรที่เกี่ยวข้องกับไม้ผลของไทย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิและข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ ดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีของไทยที่ทำกับประเทศต่างๆ และภาพรวมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับไม้ผลและผลิตภัณฑ์ ศึกษาสถานการณ์การผลิตไม้ผลและการค้าผลไม้ที่สำคัญของประเทศไทย 5 ชนิด ได้แก่ ลำไย ทุเรียน มังคุด มะม่วง และส้มเขียวหวาน รวมถึง

ศึกษาอุปสรรคในการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีของไทย การเตรียมความพร้อมของภาครัฐ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ซึ่งได้แก่ภาคการผลิต (เกษตรกร) ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรมแปรรูปและภาครัฐ ด้วยเทคนิคต่างๆ ทั้งวิธีการเชิงปริมาณ และวิธีการเชิงคุณภาพ ได้แก่

3.2.1 การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม (questionier interview)

3.2.2 การสัมมนาแบบมีส่วนร่วม (particitory seminar)

3.2.3 การสัมมนาแบบเจาะกลุ่ม (focus group seminar)

4. ผลการศึกษา

4.1 ข้อได้เปรียบเสียเปรียบกลุ่มสินค้าไม้ผลแต่ละสัญญา

“ไทย-ออสเตรเลีย” พบว่า ภายหลังจากทำ FTA ไทยยังคงได้เปรียบดุลการค้า หลังทำ FTA กับออสเตรเลีย ผลไม้นำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ผลไม้สดเมืองหนาว เช่น อโวคาโดสดหรือแห้ง องุ่นสด แพร์และควินซ์สด พืชสด เป็นต้น สำหรับองุ่นสดเป็นสินค้าที่ไทยมีมาตรการปกป้องพิเศษ ในส่วนผลไม้ส่งออกที่สำคัญได้แก่ ของปรุงแต่งจากพืช/ผัก/ผลไม้/และลูกนัตและของปรุงแต่งเบ็ดเตล็ดที่บริโภค

“ไทย-นิวซีแลนด์” พบว่า ภายหลังจากทำ FTA ไทยมีแนวโน้มขาดดุล ซึ่งเป็นผลมาจากไทยนำเข้านมและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น สินค้านำเข้าที่สำคัญหลังทำ FTA ได้แก่ ผลไม้สดเมืองหนาว เช่น เชอร์รี่ สตอเบอรี่ กีวี เป็นต้น ผลไม้เหล่านี้นำมาใช้ในอุตสาหกรรมอาหารเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสินค้าส่งออกที่เพิ่มขึ้นนั้น พบว่า ไม่ใช่จำพวกผลไม้ แต่จะเป็นสินค้าประเภทธัญพืช ของปรุงแต่งจากเนื้อสัตว์/ปลา/และสัตว์น้ำ และของปรุงแต่งเบ็ดเตล็ดที่บริโภคได้ เป็นต้น

“ไทย-จีน” พบว่า ภายหลังจากทำ FTA การค้าผลไม้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นทั้งการส่งออกและการนำเข้า ถึงแม้ไทยยังได้เปรียบดุลการค้าไม้ผล แต่การเพิ่มขึ้นของมูลค่าการนำเข้าสูงกว่าการเพิ่มขึ้นของการส่งออก ผลไม้ที่ประเทศไทยส่งออกไปยังประเทศจีนที่สำคัญ คือ ลำไยสด/แห้ง ทุเรียนสด มังคุด ลิ้นจี่ กัลยไช้ มะพร้าว ส่วนผลไม้ที่ไทยนำเข้าจากจีนที่สำคัญ คือ แอปเปิล สาลี่ ลูกนัต องุ่น ส้มแมนดาริน สตอเบอรี่

“ไทย-อินเดีย” พบว่า ภายหลังจากทำ FTA ได้มีการลดภาษีนำเข้าสินค้าเร่งลดภาษี (Early Harvest) ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรจำนวน 11 รายการ ในที่นี้มีผลไม้ ได้แก่ มังคุด/มะม่วง องุ่น

แอปเปิ้ล ทุเรียน เงาะ/ลำไย/ทับทิม ในภาพรวมหลังการลดภาษี การค้าของไทยได้เปรียบดุลการค้าเหนืออินเดีย โดยพิจารณาจาก ทิศทางของดุลการค้าสินค้าเกษตรเร่งลดภาษีของไทย พบว่า ไทยได้เปรียบดุลการค้าสำหรับสินค้าผลไม้ประมาณร้อยละ 77

4.2 ข้อได้เปรียบเสียเปรียบของกลุ่มสินค้าผลไม้จากข้อตกลงเขตการค้าเสรีในภาพรวม

ภายหลังจากการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี พบว่า ประเทศไทยมีการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการนำเข้าผลไม้และผลิตภัณฑ์มากกว่าการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออก เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง ปี 2549 กับ ปี 2550 พบว่า การเพิ่มขึ้นของมูลค่าการนำเข้าสูงกว่าการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออกถึง 356.24 ล้านบาท โดยผลไม้ที่มีการส่งออกเพิ่มขึ้น ได้แก่ ส้มเขียวหวาน มะม่วงสด ลำไยสดหรือแช่เย็นจนแข็ง ลำไยแห้ง ลำไยบรรจุภาชนะอัดลม เงาะสด สับปะรดแห้ง ลิ้นจี่บรรจุภาชนะอัดลม เป็นต้น ส่วนผลไม้ที่นำเข้าเพิ่มขึ้น ได้แก่ แอปเปิ้ลสด องุ่นสด ลิ้นจี่สด แพร์และควินซ์สด ลูกพลับสด เป็นต้น

4.3 สถานการณ์การผลิตสินค้าผลไม้ของไทย

“ลำไย” ประเทศไทยเป็นประเทศส่งออกลำไยรายใหญ่ของโลก มีส่วนแบ่งการตลาดของโลกอยู่ที่ร้อยละ 80 มีมูลค่าการส่งออกปีละกว่า 5,000 ล้านบาท ส่งออกลำไยใน 4 รูปแบบ คือ ลำไยสด ลำไยอบแห้ง ลำไยกระป๋อง และลำไยแช่แข็ง ประเทศคู่แข่งที่สำคัญ คือ เวียดนาม และ จีน ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ จีน อินโดนีเซีย ฮองกง สิงคโปร์ เมียนมาร์ ลาว มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และ เกาหลี ขณะนี้รัฐบาลได้ ส่งเสริมตลาดภายในและขยายตลาดส่งออกในตลาดเดิม ได้แก่ จีน อินโดนีเซีย และตลาดใหม่ ได้แก่ อินเดีย คูโบ ออสเตรเลีย

“ทุเรียน” ไทยเป็นประเทศส่งออกทุเรียนอันดับ 1 ของโลก มีส่วนแบ่งในตลาดโลกถึงร้อยละ 90 แนวโน้มจำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียนได้เพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด การส่งออกทุเรียนมี 4 รูปแบบ คือ ทุเรียนสด ทุเรียนแช่แข็ง ทุเรียนกวน และทุเรียนอบแห้ง ประเทศที่เป็นคู่แข่งในปัจจุบัน ได้แก่ เวียดนาม มาเลเซีย และออสเตรเลีย ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ จีน ฮองกง ไต้หวัน อินโดนีเซีย สหรัฐอเมริกา และรัสเซีย ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายปรับโครงสร้างการผลิตทุเรียนให้ได้คุณภาพมาตรฐาน GAP, GMP, และ HACCP จัดทำ contract farming พร้อมสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อกระจายผลผลิตสู่ผู้บริโภคปลายทางอย่างรวดเร็ว

“มังคุด” ไทยส่งออกเป็นอันดับ 1 ของโลก มีส่วนแบ่งการตลาดโลกประมาณร้อยละ 83 แนวโน้มของพื้นที่ปลูกมีการขยายการผลิตอย่างมาก ปัจจุบันประเทศไทยส่งออกมังคุดใน 2 รูปแบบ คือ มังคุดสด และมังคุดแช่แข็ง ประเทศคู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ อินโดนีเซีย และ เวียดนาม ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ จีน ฮองกง ญี่ปุ่น เวียดนาม เมียนมาร์ และ สหรัฐอเมริกา ขณะนี้ภาครัฐมีนโยบายในการปรับโครงสร้างการผลิตมังคุดคุณภาพมาตรฐาน GAP, GMP, HACCP เน้นสร้างมูลค่าเพิ่ม พร้อมวิจัยและพัฒนาเครื่องมือตรวจสอบเนื้อแก้วยางไหลในผล สร้างตราสินค้ามังคุดไทย ขยายการส่งออก และพัฒนาระบบโลจิสติกส์

“มะม่วง” ใช้บริโภคในประเทศในรูปผลสดถึงร้อยละ 98 ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกมะม่วงรายย่อย มีส่วนแบ่งการตลาดโลกอยู่ที่ร้อยละ 2.65 มูลค่าการส่งออกมะม่วงและผลิตภัณฑ์ปีละกว่า 800 ล้านบาท คู่แข่งที่สำคัญ คือ ฟิลิปปินส์ และอินเดีย ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น มาเลเซีย ออสเตรเลีย อังกฤษ เยอรมัน สหรัฐอเมริกา และ เนเธอร์แลนด์ ขณะนี้รัฐบาลมีนโยบายในการปรับโครงสร้างการผลิตมะม่วงคุณภาพมาตรฐาน GAP, GMP, HACCP สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการแปรรูปเป็น ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ พัฒนารรจภัณฑ์ในลักษณะ fresh chilled เพิ่มการส่งออกในตลาดเดิม และขยายการส่งออกในตลาดใหม่

“ส้มเขียวหวาน” ผลผลิตร้อยละ 99 ของผลผลิตสดใช้บริโภคภายในประเทศ ปริมาณการส่งออกส้มเขียวหวานในรูปผลสดมีน้อย ส่วนใหญ่นำเข้าส่วนใหญ่จากจีน แนวโน้มจำนวนเนื้อที่ให้ผลผลิต ปริมาณผลผลิตและมูลค่าของผลผลิตส้มเขียวหวานของประเทศไทยเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ประเทศคู่แข่งที่สำคัญ คือ จีน เวียดนาม และ ฟิลิปปินส์ ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ เมียนมาร์ ลาว จีน อินโดนีเซีย และกัมพูชา ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายในการปรับโครงสร้างการผลิตส้มเขียวหวานคุณภาพ สร้างมาตรฐานสุขอนามัยและระบบรับรองคุณภาพ สร้างมูลค่าเพิ่ม โดยพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ สร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพทั้งด้านการผลิตและการตลาด

4.4 ความเป็นไปได้ของการแข่งขันของสินค้าผลไม้ของไทย

ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าผลไม้ของไไทยนั้น หากพิจารณาจากปัจจัยภายในแล้วพบว่า ผลไม้มีศักยภาพที่จะปรับปรุงคุณภาพและขยายการผลิตนอกฤดู โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และสามารถแปรรูปได้มากขึ้นทั้งปริมาณและชนิดผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะทำให้สามารถส่งออกได้มากขึ้น ส่วนทางด้านตัวเกษตรกรเองบางส่วนมีความรู้และสามารถผลิตผลไม้ให้มีคุณภาพ และวางแผนการผลิตให้ได้รับผลผลิตในระยะเวลาต่างๆอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากขึ้น เกษตรกรบางส่วนมีคู่ค้าแน่นอน มีการทำการเกษตรแบบมีสัญญา ส่งผลให้ขายผลผลิตได้มากขึ้นและไม่มีปัญหาเรื่องราคา เกษตรกรบางส่วนมีการรวมกลุ่มการผลิตเพื่อส่งออกที่เข้มแข็ง และสร้างเครือข่าย

ความร่วมมือกับผู้ประกอบการ และภาครัฐมากขึ้น เมื่อพิจารณาถึงผู้ประกอบการแล้ว พบว่า พ่อค้าคนกลางบางส่วนมีเทคนิคและกลยุทธ์ทางการตลาดสูง และมีความสามารถในการจัดการผลผลิตเพื่อสนับสนุนผู้ส่งออกและอุตสาหกรรมแปรรูปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการรวมกลุ่มและมีความร่วมมือกันมากขึ้น ผู้ส่งออกผลไม้สดและผู้แปรรูปบางรายมีงานวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่นำไปสู่ความหลากหลายของสินค้า ส่วนภาครัฐเองก็มีกองทุนเพื่อรองรับผลกระทบจาก FTA

เมื่อพิจารณาปัจจัยภายนอกในส่วนของตัวผลไม้ พบว่า ตลาดต่างประเทศต้องการผลไม้คุณภาพในปริมาณที่มากขึ้นและสม่ำเสมอขึ้น ผลไม้ไทยเป็นที่นิยมบริโภคในบางประเทศมากขึ้น ประกอบกับกระแสนิยมในการดูแลสุขภาพส่งผลให้มีการบริโภคผลไม้มากขึ้น ส่วนทางด้านตัวเกษตรกร เทคโนโลยีสารสนเทศและชนิดส้อมีหลากหลาย ทำให้เกษตรกรเข้าถึงข้อมูลและเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ มากขึ้นและรวดเร็วขึ้น ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนและภาครัฐ ในการพัฒนาการผลิต การตลาด การแปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่ม การรวมกลุ่ม และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น รวมทั้งการสนับสนุนสินเชื่อในการลงทุนจากสถาบันการเงินของรัฐ ในส่วนของผู้ประกอบการ พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ผู้ประกอบการเกษตรกรเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารและเทคโนโลยีใหม่ๆ มากขึ้นและรวดเร็วขึ้น มีแหล่งวัตถุดิบเป็นทางเลือกมากขึ้น ราคาถูกลง และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากขึ้น ทั้งด้านการลงทุน ความรู้เทคโนโลยีและการวิจัยเพื่อพัฒนา ประกอบกับภาครัฐมีความร่วมมือกับต่างประเทศมากขึ้น ในการวิจัย การพัฒนา การกำหนดมาตรฐานและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร

อาจกล่าวได้ว่า ทั้งเกษตรกรและผู้ประกอบการ ต้องมีการปรับตัวให้ผลผลิตสินค้าที่ตรงตามความต้องการของตลาด ทั้งในแง่คุณภาพ ปริมาณ และระยะเวลา ผู้ที่สามารถปรับตัวได้จะสามารถแข่งขันและได้รับประโยชน์จากการทำข้อตกลงการค้าเสรี

4.5 ข้อเสนอแนะในการปรับตัวของภาคไม้ผลของไทยเพื่อรองรับข้อตกลงเขตการค้าเสรี

ภาคการผลิต ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม และภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับไม้ผลของไทยควรปรับตัวเพื่อรองรับเขตการค้าเสรี ดังนี้

4.5.1 ภาคการผลิตหรือเกษตรกร ควรพัฒนาด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้วยการศึกษา เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ คัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์ไม้ผลให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการตลาดมากขึ้น พัฒนารูปแบบของผลผลิต ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งพัฒนาวิธีการจัดจำหน่าย พร้อมกันนี้ควรบริหารจัดการผลผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน โดยลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง วางแผนการลงทุน การผลิต และการตลาดให้เหมาะสม มุ่งผลิตไม้ผลเน้นที่คุณภาพ กระจ่ายการผลิต

ให้มีผลผลิตต่อเนื่อง เพิ่มประสิทธิภาพการตลาดด้วยการรวมกลุ่มจำหน่าย สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าแปรรูปผลไม้ และจัดทำบัญชีฟาร์ม รวมกลุ่มเกษตรกรให้เข้มแข็ง และสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตผู้ประกอบการ และภาครัฐ รวมทั้งศึกษาและยึดถือปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านความปลอดภัยและคุณภาพของผลไม้

4.5.2 ภาครัฐกิจ ผู้ประกอบการค้าผลไม้ทั้งการค้าในประเทศและส่งออก ควรติดตามศึกษาวิจัยพฤติกรรมกรรมการบริโภค เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว และระบบโลจิสติกส์ บริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการลงทุนและการตลาดโดยวางแผนการผลิตและการตลาดร่วมกับเกษตรกรจัดการผลผลิตหลังเก็บเกี่ยวให้ถูกต้องและเหมาะสม สร้างมาตรฐานของผลไม้ไทย ส่งเสริมการตลาดจัดการข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัย พัฒนาระบบโลจิสติกส์ รวมกลุ่มและสร้างเครือข่าย รวมทั้งศึกษากฎระเบียบและเงื่อนไขของผู้รับซื้อสินค้า และปฏิบัติตามมาตรการกฎระเบียบ ข้อตกลงต่าง ๆ และดำเนินธุรกิจอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

4.5.3 ภาคอุตสาหกรรมแปรรูป ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้หลากหลาย จัดการบริหารการผลิต การตลาด และการลงทุน เพิ่มขีดความสามารถโดยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาระบบการผลิตให้ได้มาตรฐานสากล สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า ขยายตลาด และหาข้อมูลความรู้ด้านการค้า การเงิน การลงทุน และศักยภาพของคู่ค้า ขณะเดียวกันควรรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเพื่อร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกัน พร้อมทั้งศึกษากฎระเบียบ มาตรการการค้าเกี่ยวกับสินค้าที่ผลิต

4.5.4 ภาครัฐ ควรทำการวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับการผลิต การตลาด และการแปรรูป พร้อมทั้งเผยแพร่ผลการวิจัย ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้รัฐยังควรกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านไม้ผลให้ชัดเจน กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง ให้ความรู้และอบรมบุคลากรให้สามารถทำงานได้จริงจังและจับใจ สนับสนุนการนำเทคโนโลยีการผลิตมาประยุกต์ใช้ด้วยการจัดระบบสนับสนุนให้เพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งพัฒนาตลาดผลไม้ให้ขยายไปยังประเทศต่าง ๆ ส่งเสริมและสนับสนุนการแปรรูป พัฒนาระบบโลจิสติกส์ สนับสนุนการลงทุน ส่งเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่ายทั้งแนวนอนและแนวตั้ง กำหนดกฎ ระเบียบ และจัดการกำกับตรวจสอบ ให้ทุกฝ่ายปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด การทำข้อตกลงระหว่างประเทศ รัฐควรให้โอกาสทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคการผลิต ภาคธุรกิจ และภาคการสนับสนุน มีส่วนร่วมในการทำข้อตกลงเพื่อให้ทุกฝ่ายเตรียมความพร้อมรับผลจากการทำข้อตกลงที่เกิดขึ้น

ชื่อโครงการวิจัย การเตรียมความพร้อมของภาคไม้ผลเพื่อรองรับผลกระทบจากข้อตกลง

เขตการค้าเสรี

ชื่อผู้วิจัย รศ.ดร.อัจฉรา จิตตลดากร และคณะ

ปีที่ทำแล้วเสร็จ 2554

242617

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความได้เปรียบเสียเปรียบของกลุ่มสินค้าผลไม้ของ ข้อตกลงเขตการค้าเสรีแต่ละสัญญา (2) ศึกษาความได้เปรียบเสียเปรียบของกลุ่มสินค้าผลไม้จาก ข้อตกลงเขตการค้าเสรีในภาพรวม (3) ศึกษาสถานการณ์การผลิตสินค้าผลไม้ของไทย (4) วิเคราะห์ ความเป็นไปได้ของการแข่งขันของสินค้าผลไม้ของไทย (5) จัดทำข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อม ของภาคเกษตรที่เกี่ยวข้องกับไม้ผลของไทย

วิธีการศึกษาได้ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับข้อตกลงเขตการค้าเสรี สถานการณ์การผลิตไม้ ผลและการค้าผลไม้ที่สำคัญ รวมถึงอุปสรรคในการทำข้อตกลงและการเตรียมความพร้อมของภาครัฐ และศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยเก็บรวบรวมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยเทคนิคเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เจาะกลุ่ม และการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่าประเทศไทยสามารถผลิตผลไม้สำคัญได้ต่อเนื่องตลอดปี โดยไทยส่งออก ทุเรียนและมังคุดมากเป็นอันดับหนึ่งของโลก และมีส่วนแบ่งลำไยในตลาดโลกมากถึงร้อยละ 80 การ ทำเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับออสเตรเลีย และไทย อินเดีย มีผลให้ไทยได้เปรียบดุลการค้าสินค้า เกษตรและสินค้าผลไม้ แต่ข้อตกลงระหว่างไทยกับ สาธารณรัฐประชาชนจีน และไทยกับนิวซีแลนด์ นั้น ไทยมีแนวโน้มเสียเปรียบ ในภาพรวมจากการทำข้อตกลงการค้าเสรี ไทยยังได้เปรียบดุลการค้าไม้ ผล แต่การเพิ่มขึ้นมูลค่าการนำเข้าสูงกว่าการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออก อย่างไรก็ตาม สินค้าผลไม้ ของไทยมีจุดแข็ง คือ มีหลากหลายชนิดและมีคุณภาพดี เกษตรกรและผู้ประกอบการมีความสามารถ ในการพัฒนาคุณภาพผลผลิต ผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ และภาครัฐพร้อมให้การสนับสนุน ดังนั้น แม้ภาคไม้ผลของไทยบางส่วนยังมีจุดอ่อนด้านการผลิต คุณภาพผลผลิต การบริหารจัดการ และ การตลาด ทั้งยังประสบปัญหาด้านสภาพภูมิอากาศ และมาตรการกีดกันที่ไม่ใช่ภาษีจาก ต่างประเทศ จากจุดแข็งจุดอ่อนดังกล่าว สินค้าผลไม้ของไทยก็ยังสามารถแข่งขันได้ หากกำหนดกล ยุทธ์โดยใช้จุดแข็งและจุดอ่อนเพื่อขจัดประโยชน์จากโอกาสและเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรค ด้วยการ เตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ การเตรียมความพร้อมภาคไม้ผลเพื่อรองรับผลกระทบจากข้อตกลงเขตการค้าเสรีแบ่งเป็น 4 ประเด็นใหญ่ๆ ตามกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

1. *ภาคการผลิตหรือเกษตรกร* ควรเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ มีการรวมกลุ่ม และสร้างเครือข่ายให้เข้มแข็งด้านการบริหารจัดการการผลิตให้มีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามความต้องการตลาด

2. *ภาครัฐกิจ* ควรศึกษา กฎ ระเบียบ เงื่อนไข มาตรฐานสินค้าและข้อตกลงทางการค้า พัฒนาการจัดการผลไม้หลังเก็บเกี่ยว ระบบโลจิสติกส์และข้อมูลสารสนเทศ วางแผนการผลิตและการตลาดร่วมกับเกษตรกร รวมกลุ่มสร้างเครือข่ายกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และดำเนินธุรกิจอย่างมีคุณภาพ

3. *ภาคอุตสาหกรรมแปรรูป* ควรศึกษา กฎ ระเบียบ และมาตรฐานสินค้าของไทยและประเทศคู่ค้า พัฒนาการผลิตให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์แปรรูปและบรรจุภัณฑ์ จัดทำระบบเกษตรแบบมีสัญญา รวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายกลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปและกลุ่มธุรกิจอื่น รวมทั้งปฏิบัติตามมาตรการและ กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

4. *ภาครัฐ* ควรกำหนดมาตรการนำเข้า ทำข้อตกลงระหว่างประเทศ ควบคุมมาตรฐาน แก้ไขกฎระเบียบและมาตรการกีดกันสินค้า กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การค้าเสรี พัฒนา ไม้ผลและตลาดผลไม้ สนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิต และการตลาด รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการรวมกลุ่มและเครือข่ายของทุกภาคส่วนให้เข้มแข็ง

คำสำคัญ FTA ไม้ผล การเตรียมความพร้อม

Research Title : A Preparation of Fruit Production Sectors to Cope with the Impacts of Free Trade Agreement

Researcher : Assoc. Prof. Achara Chittaladakorn, Ph. D. et al,

Year : 2011

242617

Abstract

The objectives of this study are (1) to search for comparison on advantages and disadvantages of fruits for each FTA agreement, (2) to search for inclusive comparison on advantages and disadvantages of fruits from FTA agreements, (3) to study for situation on Thai fruit production, (4) to analyze competition feasibility of Thai fruit, and (5) to recommend for preparation to cope with the impacts for all related fruit business sectors.

The secondary data collected are those related to the FTA agreements, fruit production and fruit trading, as well as the obstacles in making agreements and preparation of government sectors. The primary data were collected by both qualitative and quantitative techniques using participatory seminar, focus group seminar, and questionnaire interview.

The study shows that Thailand is capable of producing important fruits all year long. Thailand is the world No. 1 exporter of durian and mangosteen, and the Kingdom holds 80 percent share of longan world's market. The Thai-Australian and Thai-Indian FTAs have provided trade surpluses in agriculture and fruit produces for the Kingdom. However, the Thai - China and Thailand-New Zealand FTAs seem to create a disadvantage atmosphere for Thai fruit business. Considering inclusive impact of FTAs on fruit business, Thai still has trade surplus, but the increasing of the import value is higher than that of the export value. The strengths of Thai fruits sectors are fruits have high variations and good quality, farmers and related business sectors are capable of improving the quality of produces, products, and packaging, and the government sector stands ready to support; while the weaknesses are problems of production process, quality of produces, management, marketing, weather and non-tariff barriers. However, Thai fruits are in high potential on competition if the strategies would be developed based on strengths and weaknesses to find advantages with theses opportunities and to avoid threats.

The recommendations for preparation to cope with fruit production sectors from impacts of free trade agreement are provided for 4 each sector as follows:

1. *Production Sector or Farmers* should learn new technologies, set up groups and strong networks to effectively manage the production in order to have quality produces for the demanded market.
2. *Business Sector* should study rules, regulations, conditions, product standards, and trade agreements. This sector should improve post harvest management

techniques, logistics system, and information technology. They also should cooperate with farmers to plan for production and marketing, set up network with all related sectors, and run good quality businesses.

3. *Food Processing Sector* should study rules, regulations, and product standards both of Thailand and those of trade partners. The sector should improve both product and packaging to meet the standards, provide contract farming system, set up groups and networks of food processing and related businesses, as well as abide by all related laws and rules.

4. *Government Sector* should launch import measures, making international agreements, control quality standards, amend rules and regulation and ease trade barriers. This sector should set up policies and strategic plans for FTAs, improve fruits and fruit market, support researches to improve production and marketing potentials, distribute knowledge and information, promote group and network setting of all related sectors.

Keywords : FTA, Fruits, Preparation to cope with

คำนำ

งานวิจัยเรื่องการเตรียมความพร้อมของภาคเกษตรเพื่อรองรับผลกระทบจาก
ข้อตกลงเขตการค้าเสรี เป็นโครงการย่อยของชุดโครงการ การเตรียมความพร้อมของชนบทไทยเพื่อ
รองรับผลกระทบจากข้อตกลงเขตการค้าเสรี ซึ่งมีโครงการย่อย 4 โครงการ ครอบคลุมการเตรียม
ความพร้อมในวิถีการเลี้ยงชีพ ภาคเกษตร และการบริโภค

งานวิจัยโครงการย่อยนี้ เป็นการหาแนวทางในการปรับตัวของผู้ที่เกี่ยวข้องกับไม้ผล
ได้แก่ เกษตรกร ผู้ประกอบการ และภาครัฐ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทางปฏิบัติต่อไป

คณะนักวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

คณะวิจัยขอขอบคุณคณะกรรมการสำนักงานวิจัยแห่งชาติที่เล็งเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เกี่ยวข้องในภาคไม้ผลทุกกลุ่มและให้ความสำคัญในการจัดเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากข้อตกลงเขตการค้าเสรี ที่ประเทศไทยทำสัญญากับประเทศต่างๆ โดยงานวิจัยนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลหลัก จากการระดมสมองของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในธุรกิจไม้ผล ทั้งเกษตรกรผู้ผลิต ผู้ประกอบการรวบรวมสินค้าผลไม้ ผู้ค้าภายในประเทศและผู้ส่งออก รวมถึงบุคลากรหลักในภาคอุตสาหกรรมแปรรูปผลไม้และบุคลากรภาครัฐที่ทำหน้าที่ประสานและสนับสนุนธุรกิจภาคไม้ผล ดังนั้น ผลการวิจัยจึงเป็นผลที่สะท้อนแนวปฏิบัติที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกำหนดสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

คณะวิจัยซาบซึ้งในความร่วมมือของผู้เข้าร่วมการสัมมนาที่ตั้งใจให้ข้อมูลและแนวคิดในการเตรียมความพร้อมของภาคไม้ผลอย่างเต็มที่ รวมถึงเกษตรกรผู้ให้การสัมภาษณ์ ผู้ช่วยสัมภาษณ์ ผู้จัดทำข้อมูล และผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกท่าน ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้ผลการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ทั้งกับเกษตรกร ผู้ประกอบการในธุรกิจไม้ผล สินค้าผลไม้และสินค้าแปรรูปผลไม้ รวมถึงภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คณะวิจัยจึงขอแสดงความขอบคุณไว้ ณ ที่นี้เช่นกัน

ผลการวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อความตั้งใจ ต้องมีผู้สนใจค้นคว้าศึกษาและนำไปใช้ประโยชน์ คณะวิจัยจึงขอขอบคุณทุกท่านที่สนใจศึกษางานวิจัยนี้ และขอบคุณยิ่งๆ ขึ้นหากท่านจะนำผลงานวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ต่อตนเอง หน่วยงาน หรือสังคมต่อไป

คณะวิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(1)
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
คำนำ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ขอบเขตการวิจัย	1-2
1.4 ระยะเวลาการทำงานวิจัย	1-2
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ/ กลุ่มเป้าหมายที่จะผลวิจัยไปใช้	1-2
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	
2.1 สถานการณ์การผลิตและการค้าไม้ผล	2-1
2.1.1 ลำไย	2-3
2.1.2 ทุเรียน	2-9
2.1.3 มังคุด	2-15
2.1.4 มะม่วง	2-19
2.1.5 ส้มเขียวหวาน	2-25
2.2 การทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี	2-31
2.2.1 ข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA)	2-31
2.2.2 การทำ FTA ของไทย	2-31
1) สถานการณ์การทำ FTA ของไทยในระยะเริ่มแรก	2-31
2) การทำ FTA ของไทยในปัจจุบัน	2-32
3) สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่เจรจา FTA	2-33

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
2.2.3 สารสำคัญของ FTA ที่ไทยดำเนินการกับประเทศต่าง ๆ	2-34
1) ไทย - ออสเตรเลีย	2-35
2) ไทย - นิวซีแลนด์	2-36
3) อาเซียน - จีน	2-37
4) ไทย - อินเดีย	2-39
5) ไทย - ญี่ปุ่น	2-41
2.2.4 ผลกระทบของ FTA	2-43
2.2.5 การเตรียมความพร้อมของภาครัฐและภาคเอกชน	2-44
2.3 อุปสรรคการค้าที่มีได้อยู่ในรูปพิกัดศุลกากร (Non Tariff Barriers - NTB)	2-45
2.4 การเตรียมความพร้อมของภาครัฐของไทย	2-48
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	2-52
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย	
3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3-1
3.2 วิธีการดำเนินการวิจัย	3-1
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 การศึกษาข้อได้เปรียบเสียเปรียบของกลุ่มสินค้าผลไม้ของแต่ละสัญญา	4-1
1) ไทย - ออสเตรเลีย	4-1
2) ไทย - นิวซีแลนด์	4-3
3) ไทย - จีน	4-4
4) ไทย - อินเดีย	4-7
4.2 การศึกษาข้อได้เปรียบเสียเปรียบของกลุ่มสินค้าผลไม้จากข้อตกลงเขตการค้าเสรี ในภาพรวม	4-8
4.3 การศึกษาสถานการณ์การผลิตสินค้าผลไม้ของไทย	4-10
4.3.1 สถานการณ์การผลิตผลไม้แต่ละชนิด	4-10
4.3.2 ความรู้และความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับ FTA	4-14
4.4 การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการแข่งขันของสินค้าผลไม้ของไทย	4-25
4.4.1 ข้อมูลทฤษฎีภูมิ	4-25
4.4.2 SWOT & TOWS Matrix	4-26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.5 ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมของภาคไม้ผลของไทยเพื่อรองรับข้อตกลงเขตการค้าเสรี	4-36
4.5.1 แนวทางการเตรียมความพร้อมของภาคการผลิต	4-36
4.5.2 การเตรียมความพร้อมของภาคธุรกิจ	4-40
4.5.3 การเตรียมความพร้อมของภาคอุตสาหกรรมแปรรูป	4-42
4.5.4 แนวทางการเตรียมความพร้อมของภาครัฐ	4-44
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	
5.1 ข้อได้เปรียบเสียเปรียบของกลุ่มสินค้าไม้ผลแต่ละสัญญา	5-1
5.2 ข้อได้เปรียบเสียเปรียบของกลุ่มสินค้าผลไม้จากข้อตกลงเขตการค้าเสรีในภาพรวม	5-2
5.3 สถานการณ์การผลิตสินค้าผลไม้ของไทย	5-3
5.4 ความเป็นไปได้ของการแข่งขันของสินค้าผลไม้ของไทย	5-5
5.5 ข้อเสนอแนะในการปรับตัวของภาคไม้ผลของไทยเพื่อรองรับข้อตกลงเขตการค้าเสรี	5-6
เอกสารอ้างอิง	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก การสัมมนาแบบมีส่วนร่วม ครั้งที่ 1-4	ก-1
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาแบบมีส่วนร่วม ครั้งที่ 1-4	ข-1
ภาคผนวก ค การสัมมนาแบบเจาะกลุ่ม	
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนาแบบเจาะกลุ่ม	ง-1
ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์เกษตรกร	จ-1
ภาคผนวก ฉ กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ	ฉ-1

ญ

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1-1	เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และมูลค่าผลผลิตไม้ผลที่สำคัญ ปี 2547-2550	2-2
2.1.1-1	เนื้อที่ ผลผลิต ราคาและมูลค่าของผลผลิตลำไยที่เกษตรกรขายได้ ปี 2541-2550	2-5
2.1.1-2	สถานการณ์การค้าลำไย ปี 2547-2550	2-6
2.1.2-1	เนื้อที่ ผลผลิต ราคาและมูลค่าของผลผลิตทุเรียนที่เกษตรกรขายได้ ปี 2541-2550	2-11
2.1.2-1	สถานการณ์การค้าทุเรียน ปี 2547-2550	2-12
2.1.3-1	เนื้อที่ ผลผลิต ราคาและมูลค่าของผลผลิตมังคุดที่เกษตรกรขายได้ ปี 2541-2550	2-17
2.1.3-2	สถานการณ์การค้ามังคุด ปี 2547-2550	2-17
2.1.4-1	เนื้อที่ ผลผลิต ราคาและมูลค่าของผลผลิตมะม่วงที่เกษตรกรขายได้ ปี 2541-2550	2-21
2.1.4-2	สถานการณ์การค้ามะม่วง ปี 2547-2550	2-22
2.1.5-1	เนื้อที่ ผลผลิต ราคาและมูลค่าของผลผลิตส้มเขียวหวานที่เกษตรกรขายได้ ปี 2541-2550	2-27
2.1.5-2	สถานการณ์การค้าส้มเขียวหวาน ปี 2547-2550	2-28
2.2-1	การค้าระหว่างไทยกับประเทศคู่เจรจา FTA ปี 2550 (ม.ค.-พ.ย.)	2-33
2.4-1	ผลการดำเนินงานโครงการที่ให้ความช่วยเหลือ	2-53
2.4-2	ผลการดำเนินงานโครงการที่ส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้ความช่วยเหลือ	2-53
3.2-1	การดำเนินกิจกรรมการสัมมนาแบบมีส่วนร่วม	3-3
3.2-2	การสัมมนาแบบมีส่วนร่วม 4 ภาค	3-4
3.2-3	กิจกรรมการสัมมนาแบบเจาะกลุ่ม	3-5
4.1-1	มูลค่าการค้าผลไม้และผลิตภัณฑ์ไทยกับออสเตรเลีย	4-1
4.1-2	มูลค่าการนำเข้าสินค้าไทยจากออสเตรเลีย	4-2
4.1-3	มูลค่าการส่งออกสินค้าไทยไปออสเตรเลีย	4-3
4.1-4	ดุลการค้าผลไม้ไทย-นิวซีแลนด์ เปรียบเทียบก่อนและหลัง FTA	4-4
4.1-5	การนำเข้าผลไม้ไทยจากนิวซีแลนด์ เปรียบเทียบก่อนและหลัง FTA	4-4
4.1-6	การค้าผลไม้ไทย-จีน	4-5
4.1-7	ดุลการค้าผลไม้ไทย-จีน (เดือนตุลาคม 2546 – กรกฎาคม 2550)	4-5
4.1-8	สินค้าส่งออกสำคัญจากไทยไปจีน: ตอนที่ 08 (ผลไม้)	4-6
4.1-9	สินค้านำเข้าสำคัญของไทยจากจีน: ตอนที่ 08 (ผลไม้)	4-6

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.1-10	ดุลการค้าผลไม้ระหว่างไทย-อินเดียในช่วงเดือนกันยายน 2547 - เดือน กรกฎาคม 2550	4-7
4.1-11	ดุลการค้าผลไม้ไทยอินเดีย เปรียบเทียบก่อนและหลัง FTA	4-7
4.2-1	เปรียบเทียบดุลการค้าผลไม้และผลิตภัณฑ์ของไทยกับประเทศคู่ค้าที่สำคัญ	4-8
4.2-2	เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกผลไม้และผลิตภัณฑ์ ปี 2549-2550	4-9
4.2-3	เปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกผลไม้และผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของไทย ปี 2549 กับ ปี 2550	4-9
4.2-4	เปรียบเทียบมูลค่าการนำเข้าผลไม้และผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของไทย ปี 2549 กับ ปี 2550	4-10
4.3-1	ความรู้ของเกษตรกรเรื่องข้อตกลงเขตการค้าเสรี	4-16
4.3-2	ความรู้ของเกษตรกรเรื่องประเทศคู่สัญญาที่ไทยทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี	4-16
4.3-3	ความคิดเห็นของเกษตรกรเรื่องการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่มีผลต่อการ ผลิตและการค้าไม้ผลของไทย	4-17
4.3-4	การเปลี่ยนแปลงชนิดไม้ผลที่ปลูก	4-18
4.3-5	การเปรียบเทียบพื้นที่เพาะปลูกไม้ผลของเกษตรกร ระหว่างปี พ.ศ.2546 และ 2549	4-18
4.3-6	ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับปริมาณผลไม้ในตลาด	4-19
4.3-7	ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับราคาผลไม้ในปัจจุบัน	4-20
4.3-8	แนวทางการแก้ปัญหาของเกษตรกร กรณีรายได้จากการขายผลผลิตได้น้อยลง	4-21
4.3-9	แนวทางการลดต้นทุนการผลิตไม้ผลเพื่อแก้ไขปัญหารายได้จากการ ขายผลผลิตลดลง	4-22
4.3-10	การเพิ่มคุณภาพผลผลิตเพื่อแก้ไขปัญหารายได้จากการขายผลผลิตได้ น้อยลง	4-23
4.3-11	ชนิดพืชที่เกษตรกรเลือกปลูกทดแทนไม้ผลที่ปลูกอยู่เดิมเพื่อแก้ไขปัญหา รายได้จากการขายผลผลิตได้น้อยลง	4-24
4.3-12	ความต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับ ผลกระทบจากข้อตกลงเขตการค้าเสรี	4-25
4.4.1-1	ระดับความสามารถ กลุ่มสินค้าเกษตร และค่าดัชนี RCA	4-26

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1.1-1 เนื้อที่เพาะปลูกลำไย ปี 2549	2-4
2.1.1-2 ปริมาณและมูลค่าส่งออกลำไยสดของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-7
2.1.1-3 ปริมาณและมูลค่าส่งออกลำไยอบแห้งของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-7
2.1.1-4 ปริมาณและมูลค่าส่งออกลำไยกระป๋องของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-8
2.1.1-5 ปริมาณและมูลค่าส่งออกลำไยแช่แข็งของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-8
2.1.2-1 เนื้อที่เพาะปลูกทุเรียน ปี 2549	2-10
2.1.2-2 ปริมาณและมูลค่าส่งออกทุเรียนสดของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-13
2.1.2-3 ปริมาณและมูลค่าส่งออกทุเรียนแช่แข็งของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-13
2.1.2-4 ปริมาณและมูลค่าส่งออกทุเรียนกวนของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-14
2.1.2-5 ปริมาณและมูลค่าส่งออกทุเรียนอบแห้งของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-14
2.1.3-1 เนื้อที่เพาะปลูกมังคุด ปี 2549	2-16
2.1.3-2 ปริมาณและมูลค่าส่งออกมังคุดสดของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-18
2.1.3-3 ปริมาณและมูลค่าส่งออกมังคุดแช่แข็งของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-19
2.1.4-1 เนื้อที่เพาะปลูกมะม่วง ปี 2549	2-20
2.1.4-2 ปริมาณและมูลค่าส่งออกมะม่วงสดของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-23
2.1.4-3 ปริมาณและมูลค่าส่งออกมะม่วงกระป๋องของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-23
2.1.4-4 ปริมาณและมูลค่าส่งออกมะม่วงอบแห้งของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-24
2.1.4-5 ปริมาณและมูลค่าส่งออกมะม่วงอบแห้งของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-24
2.1.5-1 เนื้อที่เพาะปลูกส้มเขียวหวาน ปี 2549	2-26
2.1.5-2 ปริมาณและมูลค่าส่งออกส้มเขียวหวานสดของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-29
2.1.5-3 ปริมาณและมูลค่าส่งออกน้ำส้มแช่แข็งของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-29
2.1.5-4 ปริมาณและมูลค่าส่งออกน้ำส้มอื่นๆ ของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-30
2.1.5-5 ปริมาณและมูลค่าส่งออกน้ำผลไม้จำพวกส้มของประเทศไทย ปี 2547-2550	2-30
2.2-1 ปริมาณการนำเข้าและส่งออกระหว่างไทยกับประเทศคู่เจรจา FTA	2-34
2.2-2 สัดส่วนการส่งออกระหว่างไทยกับประเทศคู่เจรจา FTA	2-34
3.1-1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3-1